

Institutions & Nations

Hormuz and Development

Ideas & Economics

An Open Case

The Nobel Portraitist

SOWDÂN

No 21.
June 2026

21

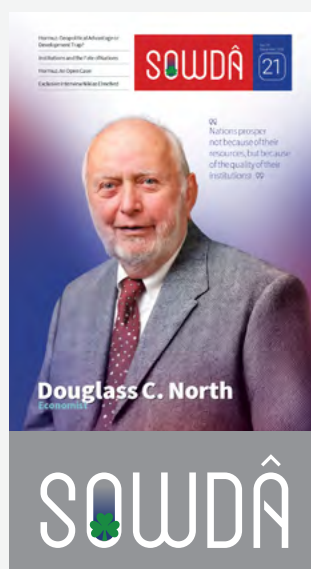

Nations prosper
not because of their
resources, but because
of the quality of their
institutions! ۞

Douglass C. North
Economist

In the [PDF version](#) of this publication, by clicking on each title in the table of contents, you can navigate to the desired page; moreover, clicking on the page numbers will take you back to the table of contents. Within the text, there are also hyperlinks represented by [clickable icon](#). By clicking on these types of text, you will be directed to the respective pages.

No. 21 **June 2026**
Bilingual Farsi, English

Registration Number: 94355
Concessionaire: Tangsir Daryanavard Co
Managing Editor: [Mohammad Shafie Ashuri](#)
Editor-in-chief: [Mohammad Shafie Ashuri](#)
Design: [Nashreonline.com](#)

Contact Us

Email: info@sowda.net

Mobile: [+989120821023](tel:+989120821023)

Follow Us

Telegram: [@Sowdamg](https://t.me/Sowdamg)

Find Us

WebSite: www.SOWDA.net

- 3 **Editor's Note**
Hormuz: Geopolitical Advantage or Development Trap?
- 4 **Douglass North: Institutions and the Fate of Nations**
- 6 **Edmund Phelps**
Ideas and Economics
- 7 **Hormuz: An Open Case!**
A Commentary on Martin Wolf
- 8 **Niklas Elmehe**
The Nobel Portraitist
Exclusive Interview by SOWDA

CONTENTS

Editor's Note

Hormuz: Geopolitical Advantage or Development Trap?

Editor in Chief
ASHURI

<https://www.linkedin.com/in/mohammadshafieashuri>

What unfolded in Iran and across the Middle East between June 2025 and June 2026 brought some of the most fundamental questions of development back into focus. From regional tensions and volatility in energy markets to renewed international attention on the Strait of Hormuz, these developments revived an enduring question: does geopolitical advantage necessarily translate into development?

Access to open waters, a strategic position along major trade routes, vast energy resources, and oversight of one of the world's most critical commercial chokepoints are advantages that many countries can only aspire to possess. Yet the question remains: why have such advantages not consistently produced development?

As the Strait of Hormuz once again becomes a focal point for global media, energy markets, and geopolitical analysis,

the question takes on renewed significance. The world looks to Hormuz to discuss oil, energy security, and global trade. We look to Hormuz as a lens through which to examine a broader issue: the question of Iran's development.

This note does not seek to establish the strategic importance of Hormuz. That importance is already well understood. Our concern lies elsewhere. Why does a country located at one of the world's most strategically significant crossroads continue to grapple with development? Do geographical advantages naturally generate prosperity, or is there a deeper gap between possessing an advantage and transforming it into sustained development?

From this perspective, Hormuz is more than a waterway; it is a test of governance. A test of whether geopolitical advantage can be converted into developmental advantage. Has this position expanded productive capabilities, encouraged trade,

attracted investment, and strengthened economic resilience? Or has it deepened dependence on geopolitical variables beyond a country's control?

In this issue, from the ideas of Douglas North and Edmund Phelps to an examination of Martin Wolf's analysis and an exclusive interview with Niklas Elmehe, we approach a common question from different perspectives: how can opportunity be transformed into development?

Douglass North: Institutions and the Fate of Nations

Few economists of the twentieth century transformed our understanding of economic development, governance, and historical change as profoundly as Douglass C. North (1920–2015). Awarded the Nobel Memorial Prize in Economic Sciences in 1993, North advanced a deceptively simple yet far-reaching proposition: differences in national prosperity cannot be explained solely by natural resources, capital, labor, or technology. The decisive factor is the quality of institutions.

By institutions, North did not mean government agencies or formal organizations. Rather, he defined them as the “rules of the game”—the formal laws, property-rights regimes, contractual arrangements, informal norms, traditions, and enforcement mechanisms that shape human interaction. In his view, successful societies are those capable of creating a predictable environment for economic activity—one in which trust, legal certainty, and long-term planning can flourish.

North is widely regarded as one of the principal architects of New Institutional Economics. Many place him alongside Ronald Coase and Oliver Williamson as a founding figure of this intellectual tradition. Coase introduced the concept of transaction costs, explaining why markets do not always function efficiently on their own. Williamson extended this analysis to firms, contracts, and organizational governance structures. North took the argument

further, demonstrating that the same logic applies at the level of nations, political systems, and even civilizations.

At the heart of his work lay a fundamental question: Why do some countries remain prosperous, innovative, and stable for centuries, while others—despite abundant natural resources—become trapped in cycles of poverty, corruption, and instability?

North’s answer was institutional quality. Investors commit capital when property rights are secure. Entrepreneurs innovate when the rules of the game are stable and predictable. Societies prosper when transaction costs, uncertainty, and political risks are reduced.

The Nobel Committee recognized North for having “renewed research in economic history by applying economic theory and quantitative methods in order to explain economic and institutional change.” Yet his influence extended far beyond academia. He reminded policymakers that sustainable economic development is not achieved through financial injections or administrative directives alone. Rather, it emerges from institutions that make trust, competition, investment, and cooperation possible.

North’s influence did not end with his own scholarship. Many of the most prominent thinkers in contemporary development eco-

nomics have drawn inspiration from his work. In their influential book *Why Nations Fail*, Daron Acemoglu and James A. Robinson argued that differences in national development are rooted in the distinction between inclusive and extractive institutions—an idea deeply indebted to North’s intellectual legacy. Similarly, Francis Fukuyama, in his analyses of state capacity, social trust, and governance, has explored themes remarkably close to those North articulated decades earlier.

One of North’s most enduring contributions is the concept of path dependence. Societies, he argued, are constrained by their historical choices. Institutions created in the past continue to shape future outcomes, even when they have become inefficient or obsolete. Consequently, institutional reform is rarely quick or straightforward; it is a gradual, complex, and often protracted process that cannot be accomplished merely by changing a handful of laws or regulations.

Viewed through a Northian lens, crises such as tensions in the Strait of Hormuz cannot be understood solely in terms of oil prices, trade flows, or shipping routes. North would likely have posed a different set of questions:

Which countries and organizations possess the institutional capacity to manage crises effectively?
Which institutions are capable of containing instability?
Which governance structures can preserve market confidence under conditions of stress?

For North, the difference between a country that successfully navigates a geopolitical shock and one that becomes overwhelmed by it often lies not in the size of its energy reserves or financial resources, but in the quality of its institutions. The Strait of Hormuz, therefore, is not merely a test for global energy markets; it is a test of the institutional resilience of governments, corporations, and international organizations.

For senior executives, institutional leaders, and policymakers, North’s most important lesson may be this: the long-term performance of any system ultimately derives from the quality of its rules. Markets, organizations, and states succeed when individuals can trust the future, anticipate the behavior of others, and make decisions within a stable and predictable framework.

Perhaps Douglass North’s intellectual legacy can be distilled into a single proposition: Economic development is, before all else, an institutional challenge. Nations prosper not primarily because of the resources they possess, but because of the quality of the rules under which they operate.

Key Thinkers

Douglass C. North (1920–2015)

American economist and Nobel Laureate in Economics (1993); a founding figure of New Institutional Economics and a pioneering scholar of institutions and economic development.

Ronald Coase (1910–2013)

Nobel Laureate in Economics (1991); founder of transaction cost economics and one of the principal intellectual influences on New Institutional Economics.

Oliver E. Williamson (1932–2020)

Nobel Laureate in Economics (2009); developed transaction cost theory in relation to firms, contracts, and governance structures.

Daron Acemoglu (1967–)

Turkish-American economist and Nobel Laureate in Economics (2024); one of the leading contemporary scholars of institutions, political economy, and development; co-author of *Why Nations Fail*.

James A. Robinson (1960–)

Political scientist and long-time collaborator of Acemoglu; a leading scholar of political institutions, governance, and economic development.

Francis Fukuyama (1952–)

American political scientist and public intellectual known for his work on social trust, state capacity, governance, and political order.

John Joseph Wallis (1948–)

American economic historian and co-author, with North and Weingast, of *Violence and Social Orders*.

Barry R. Weingast (1952–)

American economist and political scientist at Stanford University; a leading theorist of political economy, institutions, and governance.

Edmund Phelps (1933–2026)

Ideas and Economics

Few economists left a deeper mark on modern economic thought than Edmund Phelps. Awarded the Nobel Memorial Prize in Economic Sciences in 2006, he was not merely a theorist of inflation and employment, but a thinker whose work transformed the intellectual foundations of macroeconomics and, later in life, evolved into a broader reflection on innovation, human flourishing, and the meaning of economic progress.

Phelps is best remembered for demonstrating that economies are shaped not only by present conditions, but also by expectations about the future. In a series of seminal contributions during the late 1960s, he challenged the prevailing orthodoxy of his time by arguing that inflation and employment could not be understood independently of the expectations held by workers, firms, and investors.

His insight was both elegant and revolutionary. When people come to expect higher inflation, workers seek higher wages to preserve their purchasing power, while businesses raise prices in anticipation of rising costs. The result is a self-reinforcing wage-price spiral capable of generating persistent inflationary pressures. Expectations, Phelps showed, are not passive reflections of reality; they are among the forces that actively shape it.

This insight fundamentally transformed the practice of central banking. Phelps argued that monetary authorities cannot permanently maintain unemployment below its long-run equilibrium level. Efforts to do so through expansionary monetary policies may yield temporary gains, but they ultimately lead to higher inflation rather than lasting increases in employment. In time, these ideas became one of the intellectual cornerstones of modern inflation-targeting frameworks and profoundly influenced monetary policy across the world.

Yet reducing Phelps to a macroeconomist alone would overlook the breadth of his intellectual ambition.

In the later decades of his career, he became increasingly preoccupied with a deeper question: what enables societies not merely to grow richer, but to flourish? He rejected the notion that development could be measured solely through GDP growth, rising incomes, or capital accumulation. Prosperity, in his view, was not merely an economic outcome; it was a human experience.

A successful society, Phelps argued, is one that enables individuals to innovate, create, explore, and participate in shaping their own future. Economic vitality depends not only on investment and technology but also on imagination, initiative, and the willingness to embrace challenge and discovery.

These ideas found their fullest expression in his influential book *Mass Flourishing*. There, Phelps advanced a powerful argument: the true wellspring of economic dynamism lies in a culture that values creativity, experimentation, independence of mind, and the pursuit of new possibilities. Enduring prosperity emerges not simply from institutions, capital, or technological progress, but from millions of individuals empowered to contribute

ideas, solve problems, and expand the boundaries of what is possible.

What distinguished Phelps from many of his contemporaries was his determination to situate economics within its broader social, cultural, and philosophical context. Just as inflation expectations influence economic outcomes, people's expectations about the future shape their willingness to take risks, innovate, build enterprises, and participate in economic life. Societies that retain confidence in the future are more likely to generate the creativity and dynamism upon which long-term prosperity depends.

His intellectual legacy extends far beyond the technical debates of macroeconomics. Phelps reminded economists that behind every statistic lies a human aspiration, and behind every successful economy stands a culture capable of nurturing hope, creativity, and enterprise.

Perhaps his enduring contribution can be distilled into a single insight:

Economics, in the end, is not merely about markets, money, or interest rates. It is about expectations, aspirations, and the uniquely human capacity to imagine—and build—a better future.

Hormuz: An Open Case!

A Commentary on Martin Wolf

Martin Wolf is one of the most influential global economic analysts of the past three decades. As the Chief Economics Commentator at the Financial Times, he writes extensively on macroeconomics, development, and the international economic order. In recent years, his work has become a key reference for analyzing economic crises, globalization, and the future of the global economy.

Martin Wolf, "The Energy Crisis May Just Be Starting", Financial Times, May 2026.

While financial markets have thus far responded with relative composure to disruptions in the Strait of Hormuz, a growing number of analysts warn that the most consequential effects may yet be unfolding. The issue extends far beyond higher oil prices. At stake is the stability of supply chains for a range of critical commodities whose disruption could reverberate across the global economy.

In the early stages of the crisis, many countries were able to cushion the immediate impact of reduced Gulf exports by drawing on strategic reserves and accumulated inventories. Yet such buffers are not inexhaustible. As stockpiles diminish, looming supply constraints may evolve from a matter of market psychology into a tangible economic reality.

The strategic significance of the Strait of Hormuz extends well beyond crude oil. A substantial share of global exports of liquefied natural gas, jet fuel, diesel, petrochemical feedstocks and key inputs used in fertilizer production passes through this strategic maritime chokepoint. A sustained disruption of Gulf exports would therefore reverberate far beyond energy markets, affecting transportation networks, agricultural production, semiconductor manufacturing and global trade flows.

Compounding the challenge is the fact that not all crude grades and refined products are readily interchangeable. Many refineries are specifically configured to process particular types of crude. As a result, the loss of certain supply streams cannot easily be compensated for by increased production elsewhere. Product-specific shortages may emerge even if global supply appears sufficient in headline figures.

Meanwhile, the world's spare production buffer remains remarkably thin, with much of it concentrated in the Gulf itself. Expanding alternative export routes, increasing refining capacity or developing new logistics corridors would require substantial capital investment and years of implementation. In the short term, few viable substitutes exist.

Despite these structural constraints, investors continue to wager on the assumption that geopolitical tensions will eventually give way to a negotiated settlement, a durable ceasefire and the reopening of critical shipping routes. Such an outcome remains possible. Yet history offers ample evidence that markets are often poor judges of geopolitical risk, particularly when conflicts evolve in unpredictable ways.

Should the disruption persist, the consequences could extend well beyond the energy sector. Higher commodity prices could reignite inflationary pressures, prompting tighter monetary policy and higher borrowing costs. In turn, these forces could weigh heavily on investment, consumer spending and global economic growth.

Rather than marking the climax of the crisis, current developments may signal the opening chapter of a far broader period of disruption in global energy markets and supply chains. Ultimately, the scale of the economic fallout will depend not only on how long the crisis endures, but also on how deeply policymakers, businesses and investors have underestimated the fragility of an increasingly interconnected global economy.

Niklas Elmehed: The Nobel Portraitist

Exclusive Interview Niklas Elmehed: The Artist Behind the Nobel Portraits

The name Niklas Elmehed may be unfamiliar to many readers, yet his work has been seen by millions around the world for more than two decades. Through his portraits of Nobel Prize laureates, the Swedish artist and illustrator has become one of the key figures behind the visual identity of the Nobel Prize.

Published alongside the announcement of each year's laureates, Elmehed's portraits often provide the public's first visual encounter with the scientists, economists, writers, and thinkers whose ideas and achievements have helped shape the course of modern science, economics, and intellectual life. Today, his work forms part of the visual memory of the Nobel institution and the broader global narrative of knowledge, discovery, and innovation.

In this exclusive interview, SOWDA speaks with Niklas Elmehed about the relationship between art and ideas, the challenges of portraying Nobel laureates, and the role of visual imagery in inspiring public curiosity about science, economics, and the defining ideas of our time.

SOWDÂ: How do you transform the intricate contributions of Nobel Laureates in Economic Sciences into simple yet striking visual elements?

Niklas Elmehed: When I paint Nobel Laureates, I do not differentiate between them in terms of artistic treatment. All portraits are created using the same visual language of colour, form, and brushwork. The artistic concept behind every portrait is Breaking News, Celebration, and Recognition. It should feel immediate, celebratory, and instantly clear that the person portrayed is a Nobel Laureate.

Rather than illustrating theories, I focus on capturing the characteristic facial features and presence of each individual.

SOWDÂ: Which portrait of an Economics Laureate has presented the greatest challenge or inspiration for you, and why?

Niklas Elmehed: All three 2025 laureates had very strong and distinctive faces, which made them equally inspiring to paint.

Each portrait came with its own challenges and rewards, and their expressive features translated well into my visual style. It was genuinely enjoyable to work with such characterful faces.

SOWDÂ: What is your view on the role of art in enhancing public understanding of economic concepts, and how might this shape your future Nobel portraits?

Niklas Elmehed: I see it as an honourable task to use these portraits to help spread awareness of the Nobel Prizes and, in doing so, increase public interest and knowledge—including in Economics.

I always strive to refine and improve my craft, and I hope that over time people will be able to see a clear progression in my portraits. If these images spark curiosity and encourage more people to engage with the laureates and their work, then they have fulfilled an important purpose.

SOWDÂ extends its sincere thanks to Niklas Elmehed for sharing his time and insights in this conversation.

At a time when ideas exert an ever-greater influence on the course of societies, Elmehed's portraits remind us that behind every theory, discovery, and scientific achievement stands a human being whose work has expanded the boundaries of knowledge and opened new horizons for the world.

All photos by Niklas Elmehed

نیکلاس المهد: پرتره‌نگار نوبل

گفت‌وگوی اختصاصی سودا با نیکلاس المهد

نام نیکلاس المهد شاید برای بسیاری از مخاطبان ناآشنا باشد، اما آثار او بیش از دو دهه است که در معرض دید میلیون‌ها نفر در سراسر جهان قرار دارد. این هنرمند و تصویرگر سوئدی با خلق پرتره‌های برندگان جایزه نوبل، به یکی از چهره‌های تأثیرگذار در شکل‌گیری هویت بصری جایزه نوبل تبدیل شده است.

پرتره‌های المهد همزمان با اعلام برندگان نوبل در رسانه‌های جهان منتشر می‌شوند و نخستین مواجهه تصویری افکار عمومی با دانشمندان، اقتصاددانان، نویسندگان و اندیشمندی رارقم می‌زنند که ایده‌ها و دستاوردهایشان بر مسیر علم، اقتصاد و اندیشه معاصر اثر گذاشته است. آثار او امروز بخشی از حافظه تصویری نهاد نوبل و روایت جهانی دانش، کشف و نوآوری به شمار می‌روند.

سودا در گفت‌وگویی اختصاصی با نیکلاس المهد، از نسبت میان هنر و اندیشه، چالش ترسیم چهره برندگان نوبل و نقش تصویر در برانگیختن کنج‌های عمومی نسبت به علم، اقتصاد و ایده‌های بزرگ عصر ما پرسیده است.

سودا: چگونه دستاوردهای پیچیده برندگان جایزه نوبل اقتصاد را به تصویری ساده و در عین حال اثرگذار تبدیل می‌کنید؟

نیکلاس المهد: هنگامی که پرتره برندگان نوبل را نقاشی می‌کنم، میان آنان از نظر شیوه برخورد هنری تفاوتی قائل نمی‌شوم. همه پرتره‌ها با یک زبان بصری مشترک خلق می‌شوند؛ زبانی که بر رنگ، فرم و شیوه قلم‌زنی استوار است.

ایده محوری در پس این آثار، بازتاب اهمیت یک خبر بزرگ، بزرگداشت یک دستاورد و شناساندن یک چهره برجسته است. تصویر باید حسی از فوریت و اهمیت را منتقل کند و در همان نگاه نخست روشن سازد که فرد به تصویر کشیده شده از برندگان جایزه نوبل است. به جای آنکه نظریه‌ها را به تصویر بکشم، تمرکز بر ثبت ویژگی‌های چهره و حضور منحصر به فرد هر فرد است.

سودا: کدام پرتره از برندگان نوبل اقتصاد برای شما بیش از همه الهام‌بخش یا چالش‌برانگیز بوده است و چرا؟

نیکلاس المهد: هر سه برنده سال ۲۰۲۵ چهره‌هایی بسیار متمایز و پر شخصیت داشتند و همین موضوع آنان را به سوژه‌هایی الهام‌بخش برای نقاشی تبدیل می‌کرد.

هر پرتره چالش‌ها و جذابیت‌های خاص خود را داشت و ویژگی‌های چهره و حالت‌های بیانی آنان به‌خوبی با زبان بصری من هماهنگ بود. کار کردن روی چنین چهره‌هایی واقعاً لذت‌بخش بود. **سودا:** هنر چه نقشی در افزایش درک عمومی از مفاهیم اقتصادی دارد و این نگاه چگونه بر پرتره‌های آینده شما از برندگان نوبل تأثیر می‌گذارد؟

نیکلاس المهد: برای من افتخار بزرگی است که این پرتره‌ها بتوانند به افزایش آگاهی عمومی نسبت به جایزه نوبل کمک کنند و در نتیجه، توجه و شناخت عمومی را نسبت به برندگان و دستاوردهای آنان – از جمله در حوزه اقتصاد – گسترش دهند.

همواره تلاش می‌کنم کارم را بهتر کنم و امیدوارم مخاطبان بتوانند در گذر زمان روند تکامل این پرتره‌ها را مشاهده کنند.

اگر این تصاویر بتوانند کنج‌های مخاطبان را برانگیزند و افراد بیشتری را به آشنایی با برندگان نوبل و دستاوردهای آنان ترغیب کنند، به نظر من نقش مهمی ایفا کرده‌اند.

سودا از نیکلاس المهد برای شرکت در این گفت‌وگو صمیمانه سپاسگزاری می‌کند. در روزگاری که ایده‌ها بیش از هر زمان دیگری بر مسیر جوامع اثر می‌گذارند، پرتره‌های المهد یادآور این حقیقت‌اند که پشت هر نظریه، کشف و دستاورد علمی، انسانی ایستاده است که با تلاش و اندیشه خود مرزهای دانش را گسترش داده و افق‌های تازه‌ای را پیش روی جهان گشوده است.

تمامی عکس‌ها اثر نیکلای المهد هستند

ادموند فلیپس (۱۹۳۳-۲۰۲۶) اندیشه و اقتصاد

ادموند فلیپس، اقتصاددان آمریکایی و برنده جایزه نوبل اقتصاد در سال ۲۰۰۶، از تأثیرگذارترین نظریه‌پردازان اقتصاد کلان در نیمه دوم قرن بیستم بود. نام او بیش از هر چیز با تبیین رابطه میان تورم، اشتغال، سیاست پولی و انتظارات تورمی گره خورده است؛ مفاهیمی که امروزه در قلب سیاست‌گذاری بانک‌های مرکزی جهان قرار دارند.

فلیپس در اواخر دهه ۱۹۶۰ نشان داد که رفتار اقتصادی مردم تنها به شرایط جاری وابسته نیست، بلکه انتظارات آنان از آینده نیز نقشی تعیین‌کننده دارد. از نگاه او، هنگامی که مردم انتظار افزایش تورم را داشته باشند، کارگران خواهان دستمزدهای بالاتر می‌شوند و بنگاه‌ها نیز قیمت کالاها و خدمات خود را افزایش می‌دهند. نتیجه این فرآیند، شکل‌گیری چرخه‌ای از افزایش دستمزدها و قیمت‌هاست که می‌تواند به تورمی پایدار و مهارناپذیر منجر شود.

او همچنین استدلال می‌کرد که بانک‌های مرکزی نمی‌توانند در بلندمدت نرخ بیکاری را پایین‌تر از سطح تعادلی اقتصاد نگه دارند. هرگونه تلاش برای کاهش مصنوعی بیکاری از طریق سیاست‌های پولی انبساطی، در نهایت به افزایش تورم خواهد انجامید. این دیدگاه بعدها به یکی از پایه‌های نظری سیاست «هدف‌گذاری تورم» تبدیل شد؛ چارچوبی که هنوز در بسیاری از بانک‌های مرکزی جهان مبنای تصمیم‌گیری است.

اما اهمیت فلیپس تنها به اقتصاد کلان محدود نمی‌شود. او در دهه‌های پایانی زندگی خود به یکی از مدافعان برجسته مفهوم «شکوفایی» در اقتصاد تبدیل شد. از نگاه او، توسعه صرفاً به معنای رشد تولید ناخالص داخلی، افزایش درآمد سرانه یا انباشت سرمایه نبود. جامعه‌ای موفق است که شهروندان آن فرصت خلاقیت، نوآوری، مشارکت و ساختن آینده را داشته باشند.

فلیپس معتقد بود اقتصاد را نمی‌توان جدا از بستر اجتماعی، فرهنگی و سیاسی آن فهمید. همان‌گونه که انتظارات تورمی بر رفتار اقتصادی اثر می‌گذارند، تصویر مردم از آینده نیز بر میزان

ریسک‌پذیری، نوآوری و مشارکت آنان در فعالیت‌های اقتصادی تأثیر می‌گذارد. جامعه‌ای که به آینده امیدوار باشد، استعداد بیشتری برای خلق ارزش، کارآفرینی و پیشرفت خواهد داشت.

در کتاب مشهور Mass Flourishing، فلیپس استدلال کرد که پویایی اقتصادی بیش از هر چیز از فرهنگ نوآوری، استقلال فکری و تمایل افراد به کشف و تجربه سرچشمه می‌گیرد. به باور او، ثروت پایدار نه فقط از سرمایه و فناوری، بلکه از توانایی انسان‌ها برای خلق ایده‌های جدید، پذیرش چالش‌ها و مشارکت در ساختن آینده حاصل می‌شود. این کتاب را می‌توان مهم‌ترین بیان دیدگاه‌های متأخر فلیپس درباره رابطه میان نوآوری، فرهنگ و توسعه اقتصادی دانست.

میراث فکری فلیپس را شاید بتوان در یک جمله خلاصه کرد: اقتصاد تنها درباره پول، بازارها و نرخ‌های بهره بهره نیست؛ اقتصاد در نهایت درباره انتظارات، انگیزه‌ها و توانایی انسان‌ها برای ساختن آینده است.

پرونده باز هرمز!

تحلیل یک یادداشت از مارتین ولف
در فایننشال تایمز

«
مارتین ولف از تأثیرگذارترین تحلیلگران اقتصاد جهانی در سه دهه اخیر است. او به‌عنوان مفسر ارشد اقتصادی فایننشال تایمز، درباره اقتصاد کلان، توسعه و نظم اقتصادی بین‌المللی می‌نویسد. آثار او در سال‌های اخیر از مهم‌ترین منابع تحلیل بحران‌های اقتصادی، جهانی‌شدن و آینده اقتصاد جهان بوده است.

یا فرآورده‌های پالایش‌شده می‌تواند کمبودهایی ایجاد کند که صرفاً با افزایش تولید در سایر نقاط جهان جبران نشود.

از سوی دیگر، ظرفیت مازاد تولید انرژی در جهان محدود است و بخش بزرگی از آن نیز در خود منطقه خلیج فارس قرار دارد. توسعه خطوط لوله جابجیزن، افزایش ظرفیت پالایش یا ایجاد مسیرهای جدید حمل‌ونقل، پروژه‌هایی هستند که به سال‌ها زمان و سرمایه‌گذاری سنگین نیاز دارند.

با وجود این واقعیت‌ها، بازارهای مالی همچنان امیدوارند که تنش‌ها در نهایت به توافقی سیاسی، آتش‌بس پایدار و بازگشایی مسیرهای کشتیرانی منجر شود. اما تجربه بحران‌های گذشته نشان می‌دهد که بازارها همیشه در پیش‌بینی تحولات ژئوپلیتیکی موفق نبوده‌اند. اگر بحران طولانی شود، احتمال جهش قیمت انرژی، افزایش فشارهای تورمی، رشد نرخ‌های بهره و در نهایت کند شدن رشد اقتصادی جهان وجود خواهد داشت.

به همین دلیل، برخی کارشناسان معتقدند آنچه امروز مشاهده می‌شود، شاید نه اوج بحران، بلکه آغاز مرحله‌ای جدید از چالش‌های انرژی و زنجیره تأمین جهانی باشد؛ مرحله‌ای که پیامدهای آن می‌تواند فراتر از بازار نفت و بسیار گسترده‌تر از آن چیزی باشد که اکنون در قیمت‌ها منعکس شده است.

در حالی که بازارهای جهانی هنوز نسبت به پیامدهای اختلال در تنگه هرمز واکنشی نسبتاً آرام نشان می‌دهند، برخی تحلیلگران هشدار می‌دهند که آثار واقعی بحران ممکن است تازه در حال آشکار شدن باشد. مسئله تنها افزایش قیمت نفت نیست؛ بلکه اختلال در زنجیره تأمین مجموعه‌ای از کالاهای حیاتی است که می‌تواند پیامدهایی عمیق‌تر و ماندگارتر برای اقتصاد جهانی داشته باشد.

در ماه‌های نخست بحران، بسیاری از کشورها توانستند با اتکا به ذخایر استراتژیک و موجودی انبارها، اثرات فوری کاهش صادرات انرژی از خلیج فارس را کنترل کنند. اما ذخایر محدود هستند و هرچه زمان بگذرد، کمبودهای فیزیکی جای نگرانی‌های ذهنی و انتظارات بازار را خواهد گرفت.

اهمیت تنگه هرمز تنها به عبور نفت خام محدود نمی‌شود. بخش قابل توجهی از صادرات گاز طبیعی مایع، سوخت هواپیما، گازوئیل، مواد اولیه صنایع پتروشیمی و حتی برخی مواد ضروری برای تولید کودهای شیمیایی از این مسیر انجام می‌شود. از این رو، اختلال در صادرات منطقه می‌تواند نه تنها بازار انرژی، بلکه صنایع حمل‌ونقل، کشاورزی، تولید تراشه‌های الکترونیکی و تجارت جهانی را نیز تحت فشار قرار دهد.

یکی از نکات مهم در این میان آن است که همه انواع نفت و فرآورده‌های نفتی قابل جایگزینی فوری نیستند. بسیاری از پالایشگاه‌ها برای فرآوری نفت‌های خاص طراحی شده‌اند و از دست رفتن عرضه برخی گریدهای نفتی

داگلاس نورث؛

نهاده‌ها و سرنوشت ملت‌ها!

مارتین ولف، «بحران انرژی شاید تازه آغاز شده باشد»، فایننشال تایمز، مه ۲۰۲۶.

در میان اقتصاددانان قرن بیستم، کمتر کسی به اندازه داگلاس نورث (Douglass C. North 1920-2015) توانست نگاه ما را به توسعه اقتصادی، حکمرانی و تاریخ دگرگون کند. نورث که در سال ۱۹۹۳ موفق به دریافت جایزه نوبل اقتصاد شد، استدلالی ساده اما عمیق داشت: تفاوت میان کشورها را نمی‌توان صرفاً با منابع طبیعی، سرمایه، نیروی کار یا فناوری توضیح داد؛ عامل تعیین‌کننده، کیفیت نهادهاست.

منظور نورث از نهادها، ساختمان‌های دولتی یا سازمان‌های رسمی نبود. او نهادها را «قواعد بازی» می‌دانست؛ مجموعه‌ای از قوانین، حقوق مالکیت، قرارداده‌ها، هنجارهای اجتماعی، سنت‌ها و سازوکارهای اجرایی که رفتار افراد و سازمان‌ها را شکل می‌دهند. از نگاه او، جوامعی موفق هستند که بتوانند محیطی قابل پیش‌بینی برای فعالیت اقتصادی ایجاد کنند؛ محیطی که در آن اعتماد، امنیت حقوقی و امکان برنامه‌ریزی بلندمدت وجود داشته باشد.

نورث یکی از بنیان‌گذاران اصلی «اقتصاد نهادی جدید» به شمار می‌رود. بسیاری او را در کنار رونالد کوز و اولیور ویلیامسون از معماران این جریان فکری می‌دانند. کوز مفهوم «هزینه‌های مبادله» را وارد ادبیات اقتصاد کرد و توضیح داد که چرا بازارها همیشه به‌تنهایی کارآمد نیستند. ویلیامسون این بحث را

به سطح شرکت‌ها و ساختارهای سازمانی گسترش داد. اما نورث گامی فراتر برداشت و نشان داد که همین منطق در مقیاس کشورها، نظام‌های سیاسی و حتی تمدن‌ها نیز صادق است.

پرسش محوری او این بود: چرا برخی کشورها برای قرن‌ها ثروتمند، نوآور و باثبات باقی می‌مانند، در حالی که برخی دیگر با وجود برخورداری از منابع طبیعی فراوان، در چرخه‌ای از فقر، فساد و بی‌ثباتی گرفتار می‌شوند؟

پاسخ نورث در کیفیت نهادها نهفته بود. او معتقد بود سرمایه‌گذاران زمانی سرمایه‌گذاری می‌کنند که از حقوق مالکیت خود مطمئن باشند؛ کارآفرینان زمانی نوآوری می‌کنند که قواعد بازی پایدار باشد؛ و جوامع زمانی رشد می‌کنند که هزینه‌های مبادله، بی‌ثباتی و ریسک‌های سیاسی کاهش یابد.

کمپته نوبل، نورث را به دلیل «تجدیدنظر در تاریخ اقتصادی از طریق به‌کارگیری نظریه اقتصادی و روش‌های کمی برای توضیح تغییرات اقتصادی و نهادی» شایسته دریافت جایزه دانست. اما اهمیت واقعی او فراتر از دانشگاه بود. او به سیاست‌گذاران یادآوری کرد که توسعه اقتصادی پایدار نه با تزریق پول و نه با صدور بخشنامه حاصل می‌شود؛ بلکه نتیجه شکل‌گیری نهادهایی است که اعتماد، رقابت، سرمایه‌گذاری و همکاری را ممکن می‌سازند.

نورث تنها به آثار خودش محدود نماند. بسیاری از پژوهشگران برجسته توسعه در دهه‌های اخیر از میراث فکری او الهام گرفته‌اند. دارون عجم‌اوغلو و جیمز رابینسون در کتاب مشهور "چرا ملت‌ها شکست می‌خورند؟" استدلال کردند که تفاوت میان کشورها را باید در نهادهای فراگیر و استخراجی جست‌وجو کرد؛ ایده‌ای که ریشه‌های آن به آثار نورث بازمی‌گردد. فرانسیس فوکویاما نیز در تحلیل ظرفیت دولت‌ها، اعتماد اجتماعی و کیفیت حکمرانی، به مفاهیمی نزدیک شد که نورث دهه‌ها پیش مطرح کرده بود.

یکی از مهم‌ترین مفاهیم در اندیشه نورث، «وابستگی به مسیر» (Path Dependence) است. او معتقد بود جوامع اسیر تصمیمات گذشته خود هستند. نهادهایی که در گذشته شکل گرفته‌اند، حتی اگر امروز ناکارآمد باشند، می‌توانند برای سال‌ها مسیر آینده را تعیین کنند. از این رو، اصلاحات نهادی معمولاً فرآیندی تدریجی، پیچیده و زمان‌بر است و با تغییر چند قانون یا دستورالعمل به نتیجه نمی‌رسد.

اگر از منظر نورث به بحران‌هایی مانند تنش در تنگه هرمز نگاه کنیم، تمرکز صرف بر نفت، قیمت‌ها یا تجارت کافی نیست. اواحتمالاً این پرسش را مطرح می‌کرد که کدام کشورها و سازمان‌ها از نهادهای لازم برای مدیریت بحران برخوردارند؟ کدام نهادها می‌توانند بی‌ثباتی را مهار کنند؟

کدام ساختارهای حکمرانی قادرند اعتماد بازارها را حفظ کنند؟

از دید نورث، تفاوت میان کشوری که از یک شوک ژئوپلیتیکی عبور می‌کند و کشوری که در آن گرفتار می‌شود، اغلب نه در حجم ذخایر انرژی یا توان مالی، بلکه در کیفیت نهادهای آن نهفته است. بحران تنگه هرمز نیز در نهایت صرفاً آزمونی برای بازار نفت نیست؛ بلکه آزمونی برای ظرفیت نهادی دولت‌ها، شرکت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی است.

برای مدیران ارشد، رؤسای نهادها و سیاست‌گذاران، مهم‌ترین درس نورث شاید این باشد که عملکرد بلندمدت هر سیستم از کیفیت قواعد آن سیستم سرچشمه می‌گیرد. سازمان‌ها، بازارها و دولت‌ها زمانی موفق می‌شوند که افراد بتوانند به آینده اعتماد کنند، رفتار دیگران را پیش‌بینی کنند و در چارچوب قواعدی باثبات تصمیم بگیرند.

شاید بتوان میراث فکری داگلاس نورث را در یک جمله خلاصه کرد: توسعه اقتصادی پیش از آنکه مسئله‌ای مالی باشد، مسئله‌ای نهادی است. ملت‌ها بیش از آنکه با منابع خود ثروتمند شوند، با کیفیت قواعدی که بر آنها حکومت می‌کند پیشرفت می‌کنند.

داگلاس سی. نورث (Douglass C. North)

اقتصاددان آمریکایی و برنده جایزه نوبل اقتصاد ۱۹۹۳؛ از بنیان‌گذاران اقتصاد نهادی جدید و نظریه‌پرداز نقش نهادها در توسعه اقتصادی.

رونالد کوز (Ronald Coase)

برنده جایزه نوبل اقتصاد ۱۹۹۱؛ بنیان‌گذار نظریه هزینه‌های مبادله و از مهم‌ترین الهام‌بخش‌های اقتصاد نهادی جدید.

اولیور ویلیامسون (Oliver Williamson)

برنده جایزه نوبل اقتصاد ۲۰۰۹؛ توسعه‌دهنده نظریه هزینه‌های مبادله در سطح بنگاه‌ها، قرارداده‌ها و ساختارهای حکمرانی سازمانی.

دارون عجم‌اوغلو (Daron Acemoglu)

اقتصاددان ترک‌تبار آمریکایی؛ از برندگان نوبل اقتصاد ۲۰۲۴ و از برجسته‌ترین نظریه‌پردازان معاصر توسعه و نهادها و نویسنده کتاب Why Nations Fail.

جیمز ای. رابینسون (James A. Robinson)

دانشمند علوم سیاسی و همکار عجم‌اوغلو؛ پژوهشگر برجسته حوزه دولت، نهادها و توسعه اقتصادی.

فرانسیس فوکویاما (Francis Fukuyama)

اندیشمند علوم سیاسی و نویسنده آمریکایی؛ شناخته‌شده به دلیل آثارش درباره اعتماد اجتماعی، ظرفیت دولت و حکمرانی.

جان جوزف والیس (John Joseph Wallis)

مورخ اقتصادی و همکار نورث در کتاب Violence and Social Orders.

بری آر. وینگست (Barry R. Weingast)

اقتصاددان و دانشمند علوم سیاسی دانشگاه استنفورد؛ از نظریه‌پردازان برجسته اقتصاد سیاسی و نهادهای حکمرانی.

یادداشت سردبیر

هرمز؛ مزیت ژئوپلیتیک یا تله توسعه؟

محمدشفیع عاشوری

سردبیر

<https://www.linkedin.com/in/mohammadshafieashuri>

کشوری که در یکی از حساس‌ترین نقاط ژئوپلیتیکی جهان قرار گرفته، همچنان با مسئله توسعه مواجه است؟ آیا مزیت‌های جغرافیایی به خودی خود به توسعه منجر می‌شوند یا آنکه میان «داشتن مزیت» و «ساختن توسعه» فاصله‌ای عمیق وجود دارد؟

از این منظر، هرمز صرفاً یک آبراه نیست؛ آزمونی برای سنجش کیفیت حکمرانی است. آزمونی که نشان می‌دهد آیا یک مزیت ژئوپلیتیکی توانسته به مزیتی توسعه‌ای تبدیل شود یا خیر. آیا این موقعیت به افزایش ظرفیت‌های تولیدی، توسعه تجارت، جذب سرمایه‌گذاری و ارتقای تاب‌آوری اقتصادی انجامیده است؟ یا آنکه وابستگی اقتصاد به متغیرهای ژئوپلیتیکی راتشدید کرده است؟ در این شماره، از اندیشه‌های داگلاس نورث و ادموند فلیس تا بررسی یادداشت مارتین ولف و گفت‌وگوی اختصاصی با نیکلاس المهد، تلاش کرده‌ایم از زوایای مختلف به یک پرسش مشترک نزدیک شویم: چگونه می‌توان فرصت‌ها را به توسعه تبدیل کرد؟

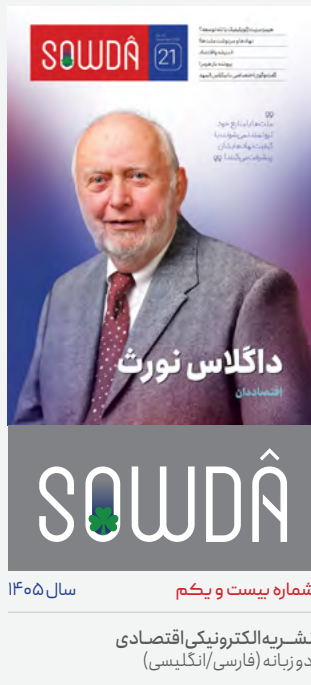
آنچه در فاصله ژوئن ۲۰۲۵ تا ژوئن ۲۰۲۶ بر ایران و خاورمیانه گذشت، بار دیگر برخی از بنیادی‌ترین پرسش‌های توسعه را پیش روی ما قرار داد. از تنش‌های منطقه‌ای و نوسانات بازار انرژی گرفته تا افزایش توجه قدرت‌های جهانی به تنگه هرمز، همه این تحولات یک پرسش قدیمی را زنده کردند: آیا برخورداری از مزیت‌های ژئوپلیتیکی، به خودی خود به توسعه منجر می‌شود؟

دسترسی به آب‌های آزاد، قرار گرفتن در مسیرهای مهم ارتباطی، منابع عظیم انرژی و اشراف بر یکی از حساس‌ترین گلوگاه‌های تجارت جهانی، مزیت‌هایی هستند که بسیاری از اقتصادهای جهان از آنها بی‌بهره‌اند. با این حال، پرسشی که همچنان پابرجاست این است که چرا برخورداری از مزیت، همواره به توسعه منجر نشده است؟

در روزهایی که بار دیگر تنگه هرمز به کانون توجه رسانه‌ها، بازارهای انرژی و تحلیلگران ژئوپلیتیک تبدیل شده است، این پرسش اهمیت تازه‌ای پیدا می‌کند. جهان به هرمز نگاه می‌کند تا درباره نفت، امنیت انرژی و تجارت جهانی سخن بگوید؛ اما ما می‌خواهیم از هرمز برای طرح پرسشی بزرگ‌تر استفاده کنیم: مسئله توسعه ایران.

این یادداشت در پی آن نیست که اهمیت راهبردی هرمز را اثبات کند. اهمیت این آبراه سال‌هاست شناخته شده است. پرسش ما چیز دیگری است: چرا

فهرست مطالب

۲۲ یادداشت
هرمز؛ مزیت ژئوپلیتیک یا تله توسعه؟**۲۱ داگلاس نورث؛**
نهاده‌ها و سرنوشت ملت‌ها!**۱۸ ادموند فلیس**
اندیشه و اقتصاد**۱۷ پرونده باز هرمز!**
تحلیلی بر یادداشت مارتین ولف**۱۶ نیکلاس المهد؛ پرتره‌نگار نوبل**
گفت‌وگوی اختصاصی سودا با نیکلاس المهد

شماره بیست و یکم

سال ۱۴۰۵

نشریه الکترونیکی اقتصادی
دو زبانه (فارسی/انگلیسی)

شماره ثبت: ۹۴۳۵۵

صاحب امتیاز: شرکت تنگسیر دریانورد

سردبیر و مدیر مسئول: محمدشفیع عاشوری

گرافیک: نشر آنلاین (Nashreonline.com)

ارتباط بگیرید

ایمیل: info@sowda.net

تلفن: +۹۸۹۱۲۰۸۲۱۰۲۳

دنبال کنید

تلگرام: @Sowdamg

پیدا کنید

سایت: www.SOWDA.net

SOWDÂ

No 21.
June 2026

21

نهادها و ملت‌ها

هرمز و توسعه

اندیشه و اقتصاد

پرونده باز

پرتره نگار نوبل

۹۹

ملت‌ها با منابع خود
ثروتمند نمی‌شوند؛ با
کیفیت نهادهایشان
پیشرفت می‌کنند! ۹۹

داگلاس نورث

اقتصاددان